

Централізована бібліотечна система для дорослих м. Миколаєва
Центральна бібліотека ім. М.Л. Кропивницького
Інформаційно-бібліографічний відділ

Чорнобиль: трагедія, подвиг, пам'ять

Бібліографічний покажчик

Миколаїв - 2011

Чорнобиль: трагедія, подвиг, пам'ять: бібліографічний покажчик / ЦБ ім. М. Л. Кропивницького / укладачі Н. Л. Артемьєва, О. М. Некипелова ; ред. Т. О. Михайловська. - Миколаїв, 2011. - 48 с.

Бібліографічний покажчик «Чорнобиль: трагедія, подвиг, пам'ять» підготовлений Центральною бібліотекою ім. М. Л. Кропивницького до 25-ої річниці Чорнобильської катастрофи. У покажчику представлено інформаційні джерела з фондів ЦБС для дорослих м. Миколаєва, зміст яких розкриває причини аварії на Чорнобильській АЕС, питання подолання її наслідків та соціального захисту чорнобильців. Видання є логічним продовженням бібліографічного покажчика «Чорнобиль: 20 років поспіль», підготовленого працівниками ЦБ ім. М. Л. Кропивницького в 2006 році.

До покажчика включено діючі нормативно-правові акти України стосовно Чорнобильської АЕС та чорнобильців, книги за період з 1998-2010 рр., статті з періодичних видань 2006-2011 років, що не ввійшли до попереднього покажчика. До розділу «Чорнобиль в літературі та мистецтві» включено видання 1987-2010 років з фондів ЦБС для дорослих, а також видання, які відсутні в фондах бібліотеки (вони помічені позначкою «*»). Окремим розділом представлено електронні видання.

Відбір матеріалу закінчено у квітні 2011 року.

Описи в розділах розміщено за алфавітом. Матеріал частково анотовано.

Покажчик розраховано на учнів, студентів, викладачів навчальних закладів, вчителів і вихователів підростаючого покоління, лекторів, бібліотечних працівників, а також на громадян України, які усвідомлюють всю гостроту та актуальність Чорнобильської трагедії, займають тверду громадянську позицію та переймаються проблемами її вирішення.

На обкладинці зображений пам'ятник ліквідаторам наслідків аварії на Чорнобильській АЕС в Москві.

Укладач: Артемьєва Н.Л., Некипелова О.М.

Редактор: Михайловська Т.О.

Коректор: Холодилькіна Л.І.

Комп'ютерна обробка: Бойко О.В., Холодилькіна Л.І.

Відповідальна за випуск: Тверда Т.В.

Передмова

Серед подій другої половини XX століття, якими насичена історія українського народу, Чорнобильська трагедія посідає особливе місце. Це зумовлюється різноплановим та масштабним впливом аварії на всі аспекти життя суспільства. Вибух на четвертому енергоблоці Чорнобильської атомної електростанції, що стався в ніч на 26 квітня 1986 р., спричинив значні економічні, медичні, екологічні та морально-політичні наслідки для України, Білорусі й Росії, багатьох країн Європи та в цілому північної півкулі.

Руйнування будівельних конструкцій блоку призвело до величезного викиду радіоактивності, наслідки якого відчутні дотепер, і ще довго відчуватимуться і сучасниками, і прийдешніми поколіннями. Забруднення повітря, ґрунтів, вод, загроза здоров'ю десятків і сотень тисяч людей – такі результати аварії на Чорнобильській АЕС. З часом до них додалось ще кілька, привнесених діями влади: недостатня увага до потреб тих, хто, ризикуючи життям, гасив пожежу; затягування ліквідаційних робіт; низький рівень соціального забезпечення людей, постраждалих від наслідків аварії. Проблем не меншає.

Наша країна повинна зробити висновки з чорнобильської трагедії, щоб унеможливити її повторення у майбутньому, зробити все для того, щоб чорнобильська територія була безпечною. Тому 2011 рік оголошено в Україні роком вирішення проблем Чорнобиля і проходить під знаком пам'яті про лихо, яке спіткало нас 25 років тому.

Нині ми маємо згадати і вшанувати ліквідаторів аварії на ЧАЕС, людей, які ціною свого здоров'я і життя врятували від ядерного лиха не лише Україну, а й увесь світ. Адже наслідки аварії могли б бути набагато страшнішими, якби не їх самопожертва та героїзм.

Наша пам'ять і пам'ять багатьох наступних поколінь знову і знову буде повертатися до трагічних квітневих днів 1986 року. Двадцятип'ятиріччя чорнобильської катастрофи має дати імпульс активізації роботи з вирішення багатьох проблем, які завдала українському суспільству Чорнобильська трагедія.

В бібліографічному покажчику «Чорнобиль: трагедія, подвиг, пам'ять» ми знов звертаємо вашу увагу до трагічних подій квітня 1986 року, до болючої теми, яка не перестає бути актуальною і сьогодні.

Аварія на атомній електростанції «Фукусіма-1» в Японії, що сталася після великого землетрусу та цунамі в березні 2011 року, ще раз підтвердила важливість попередження таких аварій та вирішення проблем захисту людства від їх наслідків.

Настав час усій громадськості бити на сполох, рятувати своє майбутнє, майбутнє своєї нації!

УКРАЇНЬСЬКА ВЛАДА І ЧОРНОБИЛЬ

В Україні та інших країнах світу, що постраждали від аварії на Чорнобильській АЕС, постало питання законодавчого врегулювання пов'язаних із нею правовідносин. Було ухвалено чимало відповідних законодавчих актів.

У зв'язку з новими соціально-економічними, політичними, екологічними та іншими проблемами, які є наслідками ядерної катастрофи, кількість цих документів постійно зростає.

Закони України та постанови Верховної Ради України

Закон України «Про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему»: офіційний текст від 15 січня 2009 р. № 886-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2009. - № 24. - Ст. 300.

Закон України «Про Загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006-2010 роки»: офіційний текст від 14 березня 2006 р. № 3522-IV // Офіційний вісник України. - 2006. - № 15. - С. 15-32.

Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»: офіційний текст від 9 квітня 1992 р. № 2262-XII // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. - 2007. - № 8. - С. 203-214.

Закон України «Про ратифікацію Угоди про грант (Проект ядерної безпеки Чорнобильської АЕС) між Європейським банком реконструкції та розвитку (як Розпорядником коштів Гранту з Рахунка ядерної безпеки), Кабінетом Міністрів України та Державним комітетом ядерного регулювання України (як Одержувачем): офіційний текст від 20 січня 2010 р. №1813-VI // Офіційний вісник України. - 2010. - № 6. - С. 13-29.

Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»: офіційний текст від 28 лютого 1991 р. № 796-XII: [зі змінами і доповненнями] // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. - 2007. - № 8. - С. 13-86.

Про вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС з нагоди 25-х роковин Чорнобильської катастрофи: постанова Верховної Ради України від 17 лютого 2011 р. № 3037-VI // Урядовий кур'єр. - 2011. - 24 лютого. - С. 6.

Про проведення парламентських слухань на тему: «Про стан, заходи і перспективи подолання наслідків Чорнобильської катастрофи»: постанова Верховної Ради України від 1 квітня 2008 р. № 245-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2008. - № 26. - С. 245.

Про проведення парламентських слухань на тему: «Сучасний стан та актуальні завдання подолання наслідків Чорнобильської катастрофи»: постанова Верховної Ради України від 2 грудня 2010 р. № 2733-VI // Урядовий кур'єр. - 2010. - 14 грудня. - С. 13.

Про стан, заходи і перспективи подолання наслідків Чорнобильської катастрофи: постанова Верховної Ради України від 18 квітня 2008 р. № 276-VI // Соціальний захист. - 2008. - № 5. - С. 21-24. - Додаток «Юридична консультація».

Укази Президента України

Про День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС: указ Президента України від 10 листопада 2006 року № 945/2006 // Офіційний вісник України. - 2006. - № 46. - С. 13-14.

Про заходи, пов'язані з 25-ми роковинами Чорнобильської катастрофи: указ Президента України від 11 жовтня 2010 р. № 937/2010 // Офіційний вісник Президента України. - 2010. - № 28. - С. 11-12.; Урядовий кур'єр. - 2010. - 20 жовтня. - С. 9. - Додаток «Орієнтир».

Про Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи : указ Президента України від 20 квітня 2005 р. № 681/2005 // Офіційний вісник України. - 2005. - № 16. - С. 19-20.

Про присвоєння військових та спеціальних звань учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС : указ Президента України від 28 лютого 2006 р. № 155/2006 // Офіційний вісник України. - 2006. - № 9. - С. 39-40.

Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України

Питання використання у 2010 році коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, пов'язаних з подоланням наслідків Чорнобильської катастрофи : постанова Кабінету Міністрів України від 2 червня 2010 р. № 393 // Офіційний вісник України. - 2010. - № 41. - С. 33.

Про затвердження нового Порядку обчислення пенсій по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання, і пенсій у зв'язку з втратою годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи : постанова Кабінету Міністрів України від 30 травня 1997 р. № 523 : [зі змінами і доповненнями] // Зібрання законодавства України. Сер. 2. - 2001. - № 2. - С. 157-160.

Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 квітня 2006 р. № 571 [«Про доплати і компенсації особам, які працюють у зоні відчуження»] : постанова Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2007 р. № 610 // Офіційний вісник України. - 2007. - № 26. - С. 28-29.

Про встановлення розмірів виплат деяким категоріям громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2007 р. № 649 // Офіційний вісник України. - 2007. - № 30. - С. 40-41.

Про забезпечення погашення кредиторської заборгованості за житло, придбане у 2008 році для громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : постанова Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2009 р. № 412 // Офіційний вісник України. - 2009. - № 33. - С. 79.

Про затвердження плану заходів щодо поліпшення медичного обслуговування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської та інших екологічних катастроф, на 2010-2012 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 липня 2010 р. № 1481-р // Урядовий кур'єр. - 2010. - 24 липня. - С. 4.

Про затвердження Порядку виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території : постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2009 р. № 1243 // Офіційний вісник України. - 2009. - № 91. - С. 24-25.

Про збільшення розмірів пенсії деяким категоріям громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2005 р. № 1293 // Офіційний вісник України. - 2005. - № 52. - С. 428-429.

Про підвищення розміру пенсій деяким категоріям громадян у зв'язку із зростанням середньомісячної заробітної плати штатного працівника : постанова Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2008 р. № 374 // Юридичний вісник України. - 2008. - 6-12 вересня. - С. 41. - Додаток «Інформаційно-правовий банк».

Про підвищення розмірів пенсій, призначених відповідно до статті 54 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», а також пенсій, призначених відповідно до інших законів України, які раніше не підвищувались : постанова Кабінету Міністрів України від 28 березня 2002 р. № 374 // Офіційний вісник України. - 2002. - № 13. - С. 95.

Про порядок використання у 2009 році коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, пов'язаних з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи : постанова Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2009 р. № 141 // Офіційний вісник України. - 2009. - № 14. - С. 53-54.

Про порядок використання у 2010 році коштів, передбачених у державному бюджеті для поліпшення медичного обслуговування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської та інших екологічних катастроф : постанова Кабінету Міністрів України від 14 липня 2010 р. № 623 // Офіційний вісник України. - 2010. - № 55. - С. 151.

Про фінансове забезпечення цивільної відповідальності за ядерну шкоду державним спеціалізованим підприємством «Чорнобильська АЕС» : постанова Кабінету Міністрів України від 22 грудня 2010 р. № 1164 // Офіційний вісник України. - 2010. - № 98. - С. 38-39.

Про щорічну допомогу на оздоровлення громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2005 р. № 562 // Офіційний вісник України. - 2005. - № 28. - С. 55-56.

Про утворення Міжвідомчої комісії з питань комплексного розв'язання чорнобильських проблем : постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2009 р. № 440 // Офіційний вісник України. - 2009. - № 33. - С. 127-129.

Про утворення Організаційного комітету з підготовки та проведення заходів, пов'язаних з 25-ми роковинами Чорнобильської катастрофи : розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2010 р. № 2082-р // Урядовий кур'єр. - 2010. - 7 грудня. - С. 12.

Накази міністерств та відомств України

Про встановлення розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на 2010 рік : наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 31 травня 2010 р. № 113 // Офіційний вісник України. - 2010. - № 46. - С. 136-138.

Про встановлення розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на 2011 рік : наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 24 січня 2011 р. № 23 // Офіційний вісник України. - 2011. - № 15. - С. 33-34.

Про затвердження Інструкції про порядок обчислення стажу служби для виплати відсоткової надбавки за вислугу років особам рядового і начальницького складу, які проходять службу в МНС України : наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 16 січня 2006 р. № 10 // Офіційний вісник України. - 2006. - № 5. - С. 293-296.

Про затвердження Порядку відвідування громадянами України, іноземними делегаціями та іноземцями зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення : наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України від 18 лютого 2011 р. № 159 // Офіційний вісник України. - 2011. - № 16. - С. 177-181.

Про затвердження Умов та порядку видачі окремих письмових дозволів на види робіт чи операцій щодо перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему : наказ Державного комітету ядерного регулювання України від 8 вересня 2010 р. № 117 // Офіційний вісник України. - 2010. - № 76. - С. 234-239.

ЧОРНОБИЛЬСЬКА КАТАСТРОФА: ПОГЛЯД ЗДАЛЕКУ І ЗБЛИЗЬКА

*"...І велика зоря спала з неба, палаючи, як смолоскип.
І спала вона на третину річок та на водні джерела.
А ймення зорі тій Полин..."*
Об'явлення Св. Івана Богослова
8:10-11

Зербіно, Д. Д. Екологічні катастрофи у світі та в Україні / Д. Д. Зербіно, М. Р. Гжегоцький. - Львів : БаК, 2005. - 280 с.

Чорнобиль: межкатастрофа століття. - С. 135-166.

Чернобыль : Неизвестные подробности катастрофы / сост. Н. Н. Непомнящий. - М. : Вече, 2006. - 252 с. : ил.

Агарнов, В. Чернобыль. Неперевернутые страницы / В. Агарнов // Эхо планеты. - 2007. - № 40. - С. 20-23.

Про стан Чорнобильської АЕС та зони відчуження

Беляков, О. Мутація усвідомлення : [про Чорнобильську трагедію] / О. Беляков // Голос України. - 2010. - 24 квітня. - С. 14-15.

Гардашук, Т. Чорнобильська катастрофа, як каталізатор розвитку громадянського суспільства в Україні / Т. Гардашук // Сучасність. - 2006. - № 4. - С. 61-68.

Гуцуляк, М. Чорнобиль: кому - трагедія, а кому... - бізнес / М. Гуцуляк // Військо України. - 2009. - № 4. - С. 31-32.

До відома:

Внаслідок вибуху, пожежі та розкриття 4-го реактора Чорнобильської АЕС стався **безпрецедентний викид радіоактивних ізотопів** у довкілля. За масштабами та наслідками для живої природи він перевершив усі аварії на атомних об'єктах, що сталися до та після 1986 року

20 років Чорнобильської катастрофи: підсумки і перспективи // Екологічний Вісник. - 2006. - № 3. - С. 20-23.

Десять місць на Землі, несумісних з життям // Народна армія. - 2010. - 28 травня. - С. 13.

В статті йде мова про екологічно-небезпечні місця на Землі, серед яких й Чорнобильська зона відчуження

Дрозд, М. І. Економічна оцінка ефективності різних варіантів управління ризиком на радіаційно-забруднених територіях / М. І. Дрозд // Екологічний Вісник. - 2006. - № 2 (березень-квітень). - С. 13-15.

Зірка «полин» над Україною : 20 років із дня аварії на Чорнобильській АЕС // Календар знаменних і пам'ятних дат. - 2006. - № 2. - С. 45-49. - Бібліогр. : с. 48-49.

Клименко, О. Самосели. Життя всупереч заборонам : [про село Теремці Чорнобильського району та його мешканців] / О. Клименко // Голос України. - 2010. - 24 квітня. - С. 1, 12-13.

Крапивенко, Д. Туризм у зоні : Знайомство з чорнобильськими примарами коштує туристу-одинаку 350 доларів / Д. Крапивенко // Контракти. - 2006. - № 19 (8 травня). - С. 58-59.

Куценко, Є. Поняття «господарсько-правовий режим використання водних ресурсів» на території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок аварії на ЧАЕС / Є. Куценко // Підприємництво, господарство і право. - 2010. - № 4. - С. 57-60.

Куценко, В. Чорнобильська зона: соціально-економічні проблеми та шляхи їх розв'язання / В. Куценко // Економіка України. - 2008. - № 8. - С. 90-92.

Довідково:

Зона відчуження - 30-кілометрова заборонена для вільного доступу територія навколо Чорнобильської АЕС, з якої 1986 року евакуйовано населення. За десять років після аварії на ЧАЕС із забруднених територій було відселено **142 тисячі осіб**

Ліхтарьов, І. Чи є майбутнє у «Зони відчуження»? : погляд на проблему вченого-біофізика, фахівця з радіаційної гігієни : [інтерв'ю з доктором фізико-математичних наук професором І. Ліх-тарьовим] // Ваше здоров'я. - 2008. - 25 квітня. - С. 7.

Малиновський, А. Соціально-економічне середовище регіону радіоактивного забруднення : (стратегія відродження) / А. Мали-новський // Економіка України. - 2006. - № 5. - С. 72-81.

Мараєва, В. Чорнобильська катастрофа - трагічний урок людства. До 25-ї річниці катастрофи на Чорнобильській АЕС / В. Мараєва // Народна армія. - 2011. - 8 квітня. - С. 9-14. - Додаток «Світогляд».

Омельянець, О. Чорнобильська аварія: погляд здалеку і зблизька / О. Омельянець // Ваше здоров'я. - 2006. - № 5 (21 квіт- ня). - С. 6.

Розкажіть про Чорнобиль правду // Народна армія. - 2010. - 14 грудня. - С. 7.

Сюта, Г. Чорнобиль - константа української мовно-поетичної свідомості / Г. Сюта // Мовознавство. - 2007. - № 4/5. - С. 44-49.

Уроки Чорнобиля // Основи екології / К. В. Корсак, О. В. Плахотнік. - К. : МАУП, 2000. - С. 198-219.

Чорнобиль - це спільні трагедія і біль // Соціальний захист. - 2010. - № 4. - С. 17-18.

Чорнобильська катастрофа: суспільно-політичний аспект // Нариси з новітньої історії України (1985-1991 рр.) / О. Д. Бойко. - К. : Кондор, 2004. - С. 37-41.

Що таке Чорнобильська аварія? : [про Чорнобильську катастрофу та її наслідки] // Позакласний час. - 2009. - № 5/6. - С. 43-45.

МУЖНІСТЬ І БІЛЬ ЧОРНОБИЛЯ

З кожним роком час невпинно віддаляє нас від сумної дати аварії у Чорнобилі, але від цього анітрохи не зменшується повага та пам'ять про людей, які пройшли через війну з радіацією. Вони самовіддано працювали над ліквідацією наслідків аварії і ціною свого здоров'я, а іноді й життя врятували від ядерного лиха не лише Україну, а й увесь світ.

Священна пам'ять про всенародний подвиг, що ніколи не зітреться з історії, не згасне у віках.

Балагур, Л. В. Хмельниччина пам'ятає їх життєвий подвиг... : [про учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС з Хмельниччини та їх вшанування] / Л. В. Балагур // Безпека життє-діяльності. - 2009. - № 4. - С. 2-3.

Баришева, Ю. Звик виконувати бойові завдання без обговорювання / Ю. Баришева // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 3. - С. 28-29.

Понад шість тисяч імен відважних ліквідаторів аварії на ЧАЕС вписала історія на свої скрижалі. Один з них - О. Карчевський, старший пожежник, старший сержант СДПЧ-8 підприємства «Мотор-Січ».

Бежнар, П. За крок до Армагедону: ліквідаторам аварії на ЧАЕС присвячується / П. Бежнар // Військо України. - 2006. - № 4. - С. 20-23.

Бітнер, О. Чорнобиль болить і досі : сьогодні Україна офіційно вшановує учасників ліквідації аварії на ЧАЕС / О. Бітнер // Урядовий кур'єр. - 14 грудня. - С.1, 4.

Бойко, А. Наслідки катастрофи були б ще руйнівнішими, якби не рекомендації фахівців Українського НДІ пожежної безпеки : фахівці Інституту з перших днів аварії брали активну участь у ліквідації її наслідків / А. Бойко, Н. Бандура // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 3. - С. 26-27.

Бойко, О. Місце подвигу - Чорнобиль / О. Бойко // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 12. - С. 11-12.

Бондаренко, Д. «Після аварії на ЧАЕС кожна хвилина була на вагу людського життя. Тому й всі проблеми намагалися вирішувати якнайшвидше» : [про ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильській АЕС] / Д. Бондаренко // Військо України. - 2009. - № 4. - С. 26-31.

Відрядження, що змінило все життя : [про пожежника, ліквідатора наслідків аварії на Чорнобильській АЕС В. Капачука] // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 4. - С. 21.

Гальченко, Я. Вклонімося їхньому героїзмові, мужності й хоробрості! : нинішнього року в Україні вчетверте офіційно відзначатиметься День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС / Я. Гальченко // Голос України. - 2010. - 14 грудня. - С. 1, 8.

Довідково:

Згідно з указом Президента України від 10 листопада 2006 р. № 945/2006 **14 грудня** в Україні оголошено Днем вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

Гречка, В. М. Цивільна оборона в наступі / В. М. Гречка // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 4. - С. 44-45.

Цивільна оборона в ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції.

Губарев, В. В. В центрі ядерного ада : [про ліквідацію наслідків аварії на Чорнобильській АЕС] / В. В. Губарев // Природа и Человек. XXI век. - 2008. - № 4. - С. 40-42.

Долгих, М. «Дракон» прокидається опівночі... / М. Долгих // Військо України. - 2008. - № 4. - С. 38-39.

Про ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Дубов, В. Випробування радіацією : [про дії радянської влади щодо ліквідації аварії на ЧАЕС та обмеження її наслідків] / В. Дубов // Урядовий кур'єр. - 2008. - 26 квітня. - С. 7.

Журбенко, В. М. Участие Вооруженных Сил СССР в ликвидации последствий взрыва на Чернобыльской атомной электростанции / В. М. Журбенко // Военно-исторический журнал. - 2006. - № 4. - С. 29-34.

Зятьєв, С. «Про нагороди ми тоді не думали...» / С. Зятьєв // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 4. - С. 30-31.

Зятьєв, С. У двобої з «мирним атомом» пожежники ціною здоров'я, власного життя рятували Україну / С. Зятьєв // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 4. - С. 28-29.

Зятьєв, С. Ціною власних життів / С. Зятьєв // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 4. - С. 18-19.

У ніч з 25 на 26 квітня 1986 року Україна опинилася на порозі ядерної катастрофи, яку - ціною власних життів - відвернули пожежники Київщини.

Зятьєв, С. «Ми виконували буденну роботу...» : [про учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС] / С. Зятьєв // Народна армія. - 2010. - 14 грудня. - С. 7.

Книш, В. Ліквідатор : офіцер-хімік полковник у відставці Д. Бондаренко був одним з перших, хто знешкоджував радіацію на ЧАЕС / В. Книш // Народна армія. - 2006. - 26 квітня. - С. 3.

Копаниця, Н. Вони були першими : [про учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС] / Н. Копаниця // Народна армія. - 2010. - 11 грудня. - С. 6.

Мовою цифр:

Нині в Україні проживає понад **200 тисяч** учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

Кулеха, І. Чорнобильська правда офіцера Паненка / І. Кулеха // Народна армія. - 2010. - 2 грудня. - С. 7.

В статті приводяться спогади ліквідатора Чорнобильської катастрофи, колишнього начальника хімслужби управління Внутрішніх військ МВС СРСР по Українській та Молдавській РСР Юрія Паненка.

Лисенко, Н. Вони зробили все можливе і навіть більше : [про ліквідаторів аварії на Чорнобильській АЕС] / Н. Лисенко // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 12. - С. 15.

Литвяков, Ф. Заслужена нагорода / Ф. Литвяков // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 3. - С. 31.

Ордену «Знак Пошани» удостоєний пожежник, ліквідатор наслідків аварії на Чорнобильській АЕС К. Чеботаєв.

Лісіна, Л. Ціна цього подвигу невимірна / Л. Лісіна // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 4. - С. 26-27.

Про пожежників-білоцерківців, яким у ніч з 6 на 7 травня 1986 року довелося відкачувати радіоактивну воду на Чорнобильській АЕС.

Маляренко, О. Десять днів у Чорнобильській зоні / О. Маляренко // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 4. - С. 36-37.

Про ліквідатора наслідків аварії на ЧАЕС, начальника відділу радіаційно-хімічного захисту штабу ЦО м. Херсона М. Л. Цепелева.

Марініч, І. Віддавати людям належне потрібно за життя : [про М. Ішичкіна – учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС] / І. Марініч // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 5. - С. 26-27.

Марініч, І. У Чорнобиль – «по знайомству»? : [про В. Бакірова – учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС] / І. Марініч // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 3. - С. 22-23.

Міністр Володимир Шандра нагородив героїв-чорнобильців // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 12. - С. 13.

Міцевич, М. Зв'язані одним лихом / М. Міцевич // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 12. - С. 18-19.

Сергій Межинський був першим з луганських пожежників, хто зустрів ранок після аварії на чорнобильській землі.

Наумов, О. Чорнобильська епопея / О. Наумов // Юридичний вісник України. - 2006. - 22-28 квітня. - С. 7.

Розповідь одного з перших ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильській АЕС Олександра Наумова про пережите у дні лиха.

Омелянчук, І. Задавлений біль Чорнобиля : [спогади ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильській АЕС] / І. Омелянчук // Урядовий кур'єр. - 2007. - 26 квітня. - С. 6.

Петрушенко, М. Вони були справжніми чоловіками : [про ліквідаторів наслідків Чорнобильської аварії] / М. Петрушенко // Урядовий кур'єр. - 2011. - 22 лютого. - С. 3.

Петрушенко, М. Незабудочки : жінкам-ліквідаторам аварії на ЧАЕС низький чоловічий уклін / М. Петрушенко // Урядовий кур'єр. - 2011. - 5 березня. - С. 12.

Росли гарні яблука та груші, але їсти їх було небезпечно // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 12. - С. 20-21.

Завдяки величезній самовіддачі сотень пожежників і людей інших професій у Чорнобилі було зупинено розвиток найнебезпечнішої аварії

Рубан, В. Пост підвищеної відповідальності / В. Рубан // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 4. - С. 32-33.

Працівники МНС стоять на сторожі нашої безпеки у Чорнобильській зоні і сьогодні.

Сидоренко, В. На борту 500 рентген... Прилад зашкалює... / В. Сидоренко // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 3. - С. 18-21.

Про ліквідатора наслідків аварії на Чорнобильській АЕС А. Ант-нова.

Ткаченко, О. Важливо, аби чорнобильці відчували турботу не лише у чергову річницю : [у ліквідації аварії на ЧАЕС брали участь понад 1000 пожежників Київщини] / О. Ткаченко // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 12. - С. 14.

Ушанували героїв землі, обпаленої радіацією // Голос України. - 2010. - 15 грудня. - С. 3.

Федорків, М. Чорнобиль пам'ятаємо! / М. Федорків // Народна армія. - 2010. - 15 грудня. - С. 1.

Про вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

НАСЛІДКИ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ ТА ЇХ ПОДОЛАННЯ

Серед усіх трагедій, які пережило людство, чорнобильська катастрофа не має аналогів за масштабами рукотворного забруднення екологічної сфери, негативного впливу на здоров'я, психіку людей, їх соціальні, економічні і побутові умови життя.

Чорнобильська катастрофа та подолання її наслідків : нормативні документи / упор. Є. К. Пашутинський. - К. : КНТ, 2007. - 312 с.

Амджадин, Л. Постчорнобильський соціум: ризики та шанси виживання / Л. Амджадин, Ю. Саєнко, Н. Ходорівська // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2006. - № 4. - С. 126-146.

Балога, В. Двадцять років Чорнобильської катастрофи. Погляд у майбутнє : [інтерв'ю з Міністром України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи В. Балогою] / бесіду вів М. Мірошніченко // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 3. - С. 6-9.

Барановська, Н. П. Про деякі аспекти участі науковців НАН України у мінімізації наслідків Чорнобильської катастрофи / Н. П. Барановська // Український історичний журнал. - 2009. - № 3. - С. 147-156.

Барановська, Н. П. Суспільний вимір чорнобильської катастрофи / Н. П. Барановська // Український історичний журнал. - 2006. - № 2. - С. 129-144.

Богуславський, Д. Сучасний стан та актуальні завдання подолання наслідків Чорнобильської катастрофи / Д. Богуславський // Надзвичайна ситуація. - 2009. - № 3/4. - С. 12-18.

Бузунов, В. Стан здоров'я постраждалих унаслідок Чорнобильської катастрофи / В. Бузунов // Ваше здоров'я. - 2007. - 2 листопада. - С. 11.

Віхрова, І. Правове регулювання господарської діяльності у сфері ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС / І. Віхрова // Право України. - 2010. - № 9. - С. 281-287.

Гальченко, Я. Проблеми, породжені нею, не зникають, а трансформуються... [про заходи влади щодо подолання наслідків чорнобильської аварії] / Я. Гальченко // Голос України. - 2009. - 25 квітня. - С. 1, 8-9.

Гірій, В. Радіаційна ситуація в Україні у 2005-2009 роках / В. Гірій, І. Дубровіна, О. Косовець // Надзвичайна ситуація. - 2010. - № 4. - С. 24-27.

Гладков, Г. Віддалені екологічні наслідки Чорнобильської аварії / Г. Гладков // Пожежна безпека. - 2007. - № 12. - С. 36-39.

Мовою цифр:

Нині в Україні проживає близько **2 млн 210 тис.** потерпілих від Чорнобильської катастрофи. **482 тис. дітей** до 18 років вважаються постраждалими від аварії, з них тільки кожна п'ята дитина – здорова

Глазко, В. И. Отбор на дурака : [о последствиях Черно-быльской катастрофы и влиянии радиационного облучения на живые организмы] / В. И. Глазко, Т. Т. Глазко // Химия и жизнь. - 2010. - № 5. - С. 36-39.

Гродзинський, Д. Висновки без відповідей : [лист голови Національної комісії Радіаційного захисту населення України] / Д. Гродзинський // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 4. - С. 14-16.

Українські вчені спростовують висновки міжнародних експертів щодо масштабів

наслідків Чорнобильської катастрофи.

Десятников, П. Чорнобиль дав нам урок, що вимагає жорстких висновків / П. Десятников // Пожежна безпека. - 2006. - № 4. - С. 6-8.

Джагония, В. Предупреждение Чернобыля : [о последствиях Чернобыльской катастрофы] / В. Джагония // Эхо планеты. - 2006. - № 17 (21-27 апреля). - С. 5-9.

Домрина, Н. Сквозь призму Чернобыля: диалоги о мире и войне / Н. Домрина // Наука и жизнь. - 2006. - № 5. - С. 50-69.

Елдышев, Ю. Н. Чернобыль: куда ведут следы беды? / Ю. Н. Елдышев // Экология и жизнь. - 2006. - № 6. - С. 26-29.

Епідеміологічні дослідження ризиків розвитку непухлинної захворюваності дорослого населення, евакуйованого із зони відчуження Чорнобильської АЕС, за дії малих доз іонізуючого випромінювання / В. О. Бузунов, О. Я. Пирогова, В. А. Цуприков // Довкілля та здоров'я. - 2010. - № 4. - С. 33-38.

Зятьєв, С. Правда про Чорнобиль: хоча від катастрофи на ЧАЕС минуло 20 років, про її наслідки для України й досі мало хто знає за кордоном / С. Зятьєв // Ваше здоров'я. - 2006. - № 17 (5 травня). - С. 12.

Здоров'я «Чорнобильців» // Ваше здоров'я. - 2009. - 24 квітня. - С. 2.

Камінський, О. В. Нестохастична ендокринна патологія: етапи розвитку (24 роки після аварії на ЧАЕС) / О. В. Камінський, О. М. Коваленко // Новая медицина тысячелетия. - 2010. - № 3. - С. 28-32.

Качан, Л. Чорнобиль: подолання наслідків катастрофи / Л. Качан, М. Семенюк // Соціальний захист. - 2008. - № 4. - С. 5-8.

Мовою цифр:

Радіоактивно забрудненими внаслідок Чорнобильської катастрофи офіційно визнано **2294 населені пункти** України, розташовані на території 77 районів 12 областей. У них сьогодні продовжують жити понад **2,3 млн.** громадян, майже **500 тис.** з яких – діти

Макарова, О. Відлуння Чорнобильської катастрофи: соці-альні аспекти / О. Макарова // Праця і зарплата. - 2008. - № 23 (18 червня). - С. 4-5.

Малиновський, А. Соціально-економічне середовище регіону радіоактивного забруднення : (стратегія відродження) / А. Малиновський // Економіка України. - 2006. - № 5. - С. 72-81.

Мирный, С. Тропой преодоления последствий катастрофы : [про чорнобильський туризм] / С. Мирный // Соціальна політика: проблеми, коментарі, відповіді. - 2010. - № 3/4. - С. 55-56.

Мишковська, А. Досвід ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи в удосконаленні державної системи медичного захисту населення в кризових ситуаціях / А. Мишковська // Євроатлантикінформ. - 2008. - № 1. - С. 41-46.

Мірошніченко, М. Курс - на оновлення і залюднення земель / М. Мірошніченко // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 4. - С. 7-11.

6 квітня 2008 року відбулися парламентські слухання «Про стан, заходи і перспективи подолання наслідків Чорнобильської катастрофи»

На шляху подолання чорнобильської катастрофи // Політика і час. - 2006. - № 4. - С. 87-94.

Омельянец, О. Чорнобильська аварія: погляд здалеку і зблизка / О. Омельянец // Ваше здоров'я. - 2006. - № 5(21 квітня). - С. 6.

Довідково:

Майже **2 мільйони 210 тисяч** людей вважаються сьогодні постраждалими від вибуху на ЧАЕС, **10 відсотків** території зазнали прямого радіаційного ураження, і сотні тисяч людей змушені були покинути рідні оселі та переїхати в інші місця

Павловський, В. А. Проблеми поліпшення стану здоров'я дітей Житомирщини після аварії на ЧАЕС / В. А. Павловський // Екологічний Вісник. - 2006. - № 2 (березень-квітень). - С. 16-17.

Паскуаль, К. Уроки Чорнобиля / К. Паскуаль // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 6. - С. 47.

Петрушенко, М. Давній вибух і досі тримає в напрузі : чверті століття для ліквідації наслідків трагедії на ЧАЕС виявилось за- мало / М. Петрушенко // Урядовий кур'єр. - 2011. - 4 березня. - С. 1, 8-9.

Пирогова, О. Я. Стан здоров'я дорослого населення, евакуйованого внаслідок Чорнобильської катастрофи (епідеміологічне дослідження) / О. Я. Пирогова, В. О. Безунов, К. Є. Прикащикова, Т. Є. Домашевська // Екологічний Вісник. - 2006. - № 5. - С. 14-20. - Бібліогр. : с. 20.

Прикащикова, К. Є. Розвиток непухлинної захворюваності в осіб різної статі, евакуйованих із 30-км зони ЧАЕС у дитячому й підлітковому віці, у віддалений період після радіаційного опромінення за даними клініко-епідеміологічного спостереження (1992-2006 рр.) / К. Є. Прикащикова, Ю. С. Шатоян // Довкілля та здоров'я. - 2009. - № 1. - С. 24-30.

Прилипко, В. А. Порівняльна оцінка соціально-психологічного стану населення радіоактивно забруднених територій та переселенців через 20 років після аварії на ЧАЕС / В. А. Прилипко, Ю. Ю. Озерова // Екологічний Вісник. - 2006. - № 3. - С. 10-13.

Радиация и риск злокачественных болезней: выводы неоднозначны : вести из институтов, лабораторий // Наука и жизнь. - 2009. - № 2. - С. 2-3. : фото. цв.

Расенко, О. Після великого вибуху : [про наслідки аварії на ЧАЕС] / О. Расенко // Вісник пенсійного фонду України. - 2009. - № 4. - С. 8-11.

Особи, що потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи, не доживають принаймні **20-30 років** до того віку, до якого вони могли б доживати

Ротань, М. Постчорнобильські проблеми мирного атома / М. Ротань // Народна армія. - 2009. - 5 червня. - С. 6.

Саєнко, Ю. Постчорнобильський соціум: ризики та шанси виживання / Ю. Саєнко // Сучасність. - 2006. - № 4. - С. 69-86.

Семинога А. «Гордієві вузли» чорнобильських проблем / А. Семинога // Соціальний захист. - 2009. - № 4. - С. 8-10.

Спільнотою - проти ядерного монстра : Президент України наголосив на важливості посилення роботи з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи // Надзвичайна ситуація. - 2009. - № 7. - С. 10-11.

Самсоненко, Л. Чернобыль - оценки и пути преодоления рисков / Л. Самсоненко // Экология и жизнь. - 2007. - № 4. - С. 60-61.

Про подолання наслідків Чорнобильської катастрофи.

Степанова, Е. И. Чернобыльская катастрофа и здоровье де-тей / Е. И. Степанова [и др.] // Новая медицина тысячелетия. - 2010. - № 4. - С. 18-22.

Тягар Чорнобильської проблеми // Історія України ХХ – початку ХХІ століття / ред. В. А. Смолій. - К. : Знання, 2004. - С. 504-512. - (Вища освіта ХХІ століття).

Українське суспільство після Чорнобильської катастрофи // Історія України ХХ - початку ХХІ століття / ред. В. А. Смолій. - К. : Знання, 2004. - С. 410-422. - (Вища освіта ХХІ століття).

Чернобыль: следы через 20 лет : [про наслідки Чорнобильської катастрофи] // Экология и жизнь. - 2007. - № 2. - С. 24.

Чернобыль: з роками проблема загострюється... // Юридичний вісник України. - 2009. - 25 квітня-1 травня. - С. 1, 12.

Шашкевич, Л. Проблеми Чорнобиля, як і завжди, актуальні / Л. Шашкевич //

Фінансовий контроль. - 2010. - № 1. - С. 21-24.

Швалб, Ю. До третього коліна : психологи мають свій погляд на проблеми людей, що зустрілися із Чорнобильським лихом. Виявляється, те, як відчуються наслідки катастрофи, залежить від віку потерпілих / Ю. Швалб // Вісник пенсійного фонду України. - 2009. - № 4. - С. 44-45.

Шершун, М. Чорнобиль у третьому вимірі : наслідки Чорнобильської катастрофи / М. Шершун // Голос України. - 2008. - 15 квітня. - С. 3.

Яворівський, В. Хто упокорить звіра? : [про наслідки Чорнобильської катастрофи] / В. Яворівський // Голос України. - 2010. - 8 липня. - С. 5.

Яковлева, Т. О. Проблеми розвитку ядерної енергетики в Україні. Чорнобильська катастрофа та ліквідація її наслідків / Т. О. Яковлева // Все для вчителя. - 2009. - № 13/14. - С. 95-99.

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

Одним з головних напрямків державної політики в сфері подолання наслідків Чорнобильської катастрофи є соціальний захист людей, постраждалих внаслідок аварії. В рамках чинного законодавства та виходячи з соціально-економічного становища країни й фінансових можливостей Державного бюджету для них передбачені пільги, компенсації та гарантії.

Андреев, Ю. «Ліквідатори аварії на ЧАЕС не отримують необхідної медичної допомоги» : [інтерв'ю з Президентом Всеукраїнської громадської організації інвалідів «Союз Чорнобиль України» Ю. Андреевим] / бесіду вів М. Петрушенко / Ю. Андреев // Урядовий кур'єр. - 2011. - 16 лютого. - С. 17.

Андрусенко, Н. Про соціальний захист чорнобильців / Н. Андрусенко // Праця і зарплата. - 2008. - № 9 (5 березня). - С. 2-3.

Бондаренко, Д. Урізанням пільг здоров'я не поправиш / Д. Бондаренко // Народна армія. - 2009. - 12 грудня. - С. 5.

Бугайчук, М. Соціальний захист «чорнобильців»: стан і перспективи / М. Бугайчук // Праця і зарплата. - 2010. - № 16 (28 квітня). - С. 3.

Виплати чорнобильцям: надаємо гарантії та компенсації : тема номера // Все про бухгалтерський облік. - 2010. - № 96 (18 жовтня). - С. 4-23.

До відома:

Для людей, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, законодавством України передбачено близько **100 видів пільг, компенсаційних виплат, доплат та допомоги**. Соціальною підтримкою держави користується понад 2,2 млн. постраждалих осіб, у тому числі майже 256 тис. учасників ліквідації аварії, серед яких 66 тис. інвалідів.

Жданова, М. Відлуння Чорнобильської аварії - як подолати її наслідки / М. Жданова, Н. Яковлев // Ваше здоров'я. - 2008. - 23 травня. - С. 3.

Житло для постраждалих від Чорнобильської катастрофи // Урядовий кур'єр. - 2009. - 24 жовтня. - С. 7.

Зятьєв, С. Без власного даху над головою : [про житлову проблему чорнобильців Київщини] / С. Зятьєв // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 3. - С. 30.

Зятьєв, С. Здоров'я постраждалих понад усе / С. Зятьєв // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 3. - С. 24-25.

Сьогодні на Київщині мешкає 836 тисяч людей, потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Зятьєв, С. Під чорним крилом Чорнобиля : [про соціальний захист чорнобильців в Україні] / С. Зятьєв // Народна армія. - 2009. - 14 квітня. - С. 5.

Кавун, О. Були б гроші, то й радіація не страшна? // Голос України. - 2011. - 16 березня. - С. 3.

Про нараду в Житомирі, на якій обговорювали сучасний стан соціального, медичного та протирадіаційного захисту населення області у зв'язку з Чорнобильською катастрофою.

35. Коваленко, Т. Проблеми гарантування земельних прав громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи / Т. Коваленко // Право України. - 2006. - № 12. - С. 83-86. - Бібліогр. : с. 86.

До відома:

На фінансування програми «Оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», у 2010 році було передбачено **383 млн грн**, що становить **25,5%** від потреби

Курій, В. Ця невловима чорнобильська пільга / В. Курій // Урядовий кур'єр. - 2007. - 20 січня. - С. 12.

Лавров, Ю. Невизнані : [державна допомога ліквідаторам Чорнобильської АЕС] / Ю. Лавров // Військо України. - 2007. - № 5. - С. 38-40.

Мітрофанова, О. Пільги Чорнобильцям : [інтерв'ю з заступником Міністра праці та соціальної політики Оленою Митрофановою] / бесіду вела В. Кокіна // Урядовий кур'єр. - 2009. - 17 липня. - С. 5.

Оздоровлення чорнобильців // Соціальний захист. - 2010. - № 10. - С. 29.

Охріменко, О. Чорнобильські права / О. Охріменко // Вісник пенсійного фонду України. - 2010. - № 4. - С. 30-31.

Петрушенко, М. Задавлений борг дорого коштує : діалог. Напередодні 25-річчя аварії на ЧАЕС ліквідатори і представники влади обговорили актуальні проблеми / М. Петрушенко // Урядовий кур'єр. - 2011. - 24 лютого. - С. 1, 6.

Про зустріч представників влади та громадських організацій чорнобильців з питань прогалин в законодавстві України стосовно соціального захисту ліквідаторів Чорнобильської аварії.

Піщиков, В. Аналіз чорнобильського законодавства з позиції організатора охорони здоров'я / В. Піщиков // Довкілля та здоров'я. - 2007. - № 4. - С. 51-55.

Прощина, Т. Трудові та соціальні пільги для чорнобильців: право на захист / Т. Прощина // Все про бухгалтерський облік. - 2008. - № 96 (17 жовтня). - С. 27-30.

Про свої пільги знає не кожен // Вісник пенсійного фонду України. - 2007. - № 9. - С. 19-21.

Ротань, М. За славою вони не гналися, але сьогодні потребують елементарної уваги / М. Ротань // Народна армія. - 2009. - 4 червня. - С. 6.

Про соціальний захист учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Сєдих, Ю. Чекаємо не пільг, а соціального захисту / Ю. Сєдих // Урядовий кур'єр. - 2010. - 16 квітня. - С. 18.

Соціальний захист : [законодавчі акти України, що регулюють соціальний захист постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи] // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. - 2007. - № 8. - С. 195-271.

Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : [нормативно-правові документи] // Юридичний вісник України. - 2008. - 6-12 вересня. - С. 4-45. - Додаток «Інформаційно-правовий банк».

Соціальний захист чорнобильців: актуальні питання // Соціальний захист. - 2010. - № 6. - С. 15-17.

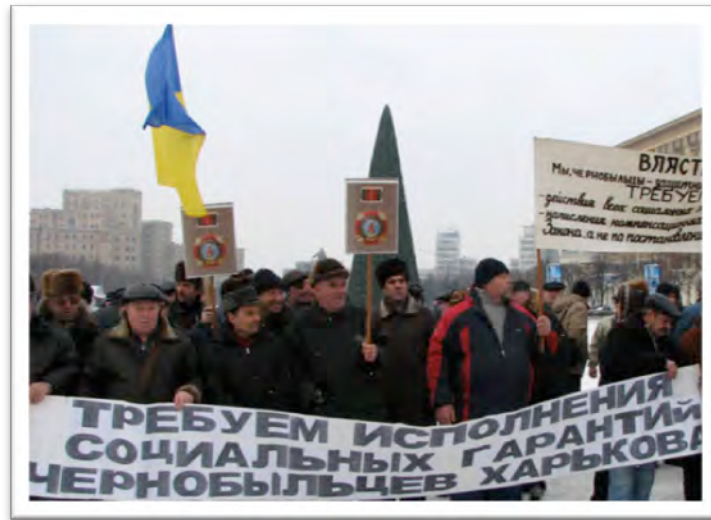
Урупа, М. До «чорнобильців» - з повагою й добром : [інтерв'ю з директором Департаменту соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи М. Уру-пою] // Народна армія. - 2008. - 29 березня. - С. 5.

Уяздовська, О. Пенсійне забезпечення інвалідів, постраждалих унаслідок Чорнобильської катастрофи / О. Уяздовська // Праця і зарплата. - 2007. - № 28 (липень). - С. 18-19.

Щодо пенсійного забезпечення чорнобильців // Праця і зарплата. - 2010. - № 10 (17 березня). - С. 20.

Щодо розрахунку пенсійних виплат, що призначаються відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» // Праця і зарплата. - 2009. - № 31 (19 серпня). - С. 8-9.

11. Яка додаткова пенсія для чорнобильців? // Урядовий кур'єр. - 2010. - 5 лютого. - С.

ЧОРНОБИЛЬ ТА МІЖНАРОДНА СПІЛЬНОТА

Чорнобильська катастрофа стала екологічним лихом не тільки для України, а й для всієї планети, всього людства. Тому міжнародна спільнота не залишається осторонь проблем, з якими зіткнулася наша держава. Міжнародні організації по всьому світу та окремі країни виділяють чималі кошти на проекти та програми, спрямовані на подолання наслідків аварії, проводять гуманітарні акції щодо оздоровлення постраждалого населення, слідкують за радіаційним фоном українських територій.

Бойко, О. На втілення Чорнобильських проектів фінансова криза не вплине : [засідання робочої групи Спільного комітету «Україна - Європейський банк реконструкції та розвитку»] / О. Бойко // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 11. - С. 7.

Гармендіа, Х. Дружба, перевірена часом : інтерв'ю з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Куба в Україні паном Хуліо Гармендіа / бесіду вів Ю.Рой // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 3. - С. 10-12.

Про гуманітарну акцію з боку уряду Куби щодо організації лікування та оздоровлення дітей-чорнобильців.

Українсько-кубинська гуманітарна програма з надання медичної допомоги в Республіці Куба українським дітям, постраждалим від наслідків Чорнобильської та інших екологічних катастроф : інформаційна довідка // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 3. - С. 13.

Кривда, М. До дитячих проблем підійшли по-дорослому : [про гуманітарний міжнародний проект «Святий вечір», спрямований на дітей-чорнобильців] / М. Кривда // Голос України. - 2009. - 7 жовтня. - С. 6.

Макарчук, О. Новий звіт Європарламенту про Чорнобиль: жертв більше / О. Макарчук // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 4. - С. 13.

Депутат Європарламенту від Німеччини Ребека Хармс оприлюднила результати звіту, назва якого «Інакший звіт про Чорнобиль».

Ми вдячні благородній Кубі : [про програму лікування та оздоровлення дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи на Кубі] // Голос України. - 2010. - 4 листопада. - С. 7.

Насонов, Р. Чорнобиль. Проблема наша і не лише / Р. Насонов // Надзвичайна ситуація. - 2006. - № 3. - С. 35.

Ліквідація наслідків катастрофи стала величезною соціально-економічною, політичною та морально-етичною проблемою не лише для України, а й для світової громадськості.

Угода про грант (Проект ядерної безпеки Чорнобильської АЕС) між Європейським банком реконструкції та розвитку як Розпорядником коштів, наданих згідно з Грантом з Рахунка ядерної безпеки, Урядом України та Чорнобильською атомною електростанцією : від 12 листопада 1996 р. // Офіційний вісник України. - 2009. - № 90. - С. 96-105.

Угода між Урядом України та Урядом Республіки Білорусь про спільні дії з мінімізації та подолання наслідків чорнобильської катастрофи : від 12 травня 1997 р. // Офіційний вісник України. - 2009. - № 94. - С. 99-101.

Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про співробітництво в галузі досліджень з проблем впливу аварії на Чорнобильській АЕС на довкілля і здоров'я людей : від 8 грудня 1999 р. // Офіційний вісник України. - 2009. - № 56. - С. 66-67.

Угода між Міністерством України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Комісаріатом з атомної енергії та альтернативних енергій Французької Республіки про технічну допомогу з метою покращення умов поводження з відпрацьованими радіо активними джерелами та високоактивними відходами в Україні : від 15 жовтня 2010 р. // Офіційний вісник України. - 2010. - № 82. - С. 177-182.

ЧАЕС у центрі уваги світової громадськості, а подолання наслідків Чорнобильської катастрофи - пріоритет державної політики України // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 5. -

С. 6.

Штонь, І. Міжнародний Чорнобильський проект / І. Штонь // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 12. - С. 24-25.

Європейська комісія профінансувала пілотний проект реабілітації постраждалих унаслідок Чорнобильської катастрофи територій Рівненщини

Штонь, І. Пріоритети МНС та ООН з Чорнобильських питань співпадають / І. Штонь // Надзвичайна ситуація. - 2008. - № 4. - С. 12-13.

МИКОЛАЇВЩИНА ПАМ'ЯТАЄ

Вже майже двадцять п'ять років минуло після Чорнобиля, катастрофи, яка розділила нашу новітню історію на «до» і «після», а луна скорботних чорнобильських дзвонів ще й досі бринить у кожному серці. На Миколаївщині, в області, яка розташована так далеко від Прип'яті, що її жителі, здавалося б, мають знати про цю трагедію тільки за переказами, живе майже 3 тисячі тих, кого ми зараз називаємо чорнобильцями. Ще більше – якщо згадати про родини, які накрила своїм чорним крилом та давня біда, забравши рідних та близьких. І тому кожний рік, 26 квітня, сотні миколаївців збираються біля монументу «Скорботний янгол Чорнобиля», щоб помолитися за упокої душі тих, кого вже немає серед нас, і за здоров'я тих, хто пройшов через горнило цієї катастрофи та вижив. Миколаївщина пам'ятає...

Григор'єва, Л. І. Формування радіаційного навантаження на людину в умовах півдня України: чинники, прогнозування, контрзаходи : монографія / Л. І. Григор'єва, Ю. А. Томілін. - Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. - 332 с.

Киселев, А. Ф. Оценка здоровья лиц, пострадавших в результате аварии, по материалам Николаевской области 1990-1996 гг. : учебное пособие / А. Ф. Киселев, А. Ф. Шишкин, А. В. Стадниченко. - Миколаїв : МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 1998. - 66 с.

Исайкина, А. Чернобыль: в эпицентре всемирной катастрофы : О ликвидаторах последствий аварии на ЧАЭС / А. Исайки- на // Вечерний Николаев. - 2006. - 29 апреля. - С. 2.

Камская, А. В. Мериков: "Мы не имеем права забывать уроки Чернобыля" / А. Камская // Южная правда. - 2010. - 27 апреля. - С. 4.

Козлов, С. Николаевцы отдали дань уважения чернобыльцам / С. Козлов // Вечерний Николаев. - 2009. - 25 апреля. - С. 1.

Краски лета для чернобыльских детей : [про оздоровлення дітей на базі відпочинку «Сонячний промінь» в Очакові] // Вечерний Николаев. - 2009. - 13 августа. - С. 1.

Наточа, Е. Чем дальше Чернобыль, тем чернее его тень : [про зустріч міського голови В. Чайки з ліквідаторами аварії на Чорнобильській АЕС та їхніми сім'ями] / Е. Наточа // Вечерний Николаев. - 2008. - 26 апреля. - С. 3.

Нікуліна, А. Герої всієї Європи : [про молебень по загиблих ліквідаторах аварії на Чорнобильській АЕС в церкві св. Миколая] / А. Нікуліна // Рідне Прибужжя. - 2010. - 16 грудня. - С. 1.

Не допустити вандалізму! : [громадські організації м. Ми-колаєва виступають з вимогою проведення всебічного розслідуван-ня варварського акту в сквері героїв-чорнобильців, який стався з 17 на 18 жовтня 2008 р.] // Южная правда. - 2008. - 23 октября. - С. 3.

Подгорный, Р. Константин Полянский: «Мы просто выпол-няли свой долг» : [про К. Полянского, ліквідатора наслідків аварії на ЧАЭС] / Р. Подгорный // Южная правда. - 2006. - 11 апр. - С. 2.

До відома:

На Миколаївщині проживає 7645 чорнобильців, із них більше 3 тисяч – ліквідатори аварії на ЧАЭС

Помним подвиг чернобыльцев : [про заходи в Миколаївській області з нагоди річниці Чорнобильської трагедії] // Вестник Прибужжя. - 2008. - 1 мая. - С. 1.

Помним трагедию Чернобыля // Вечерний Николаев. - 2010. - 24 апреля. - С. 4.

Поступальский, Н. Годовщина катастрофы всемирного масштаба / Н. Поступальский // Южная правда. - 2010. - 24 апреля. - С. 2.

Про внесення доповнення до Комплексної програми соціального захисту людей похилого віку, осіб з обмеженими фізичними можливостями та осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на 2006-2010 роки («Турбота») : рішення Миколаївської обласної ради від 28 березня 2008 р. № 2 // Рідне Прибужжя. - 2008. - 8 квітня. - С. 3.

Про внесення доповнення до Комплексної програми соціального захисту людей похилого віку, осіб з обмеженими фізичними можливостями та осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на 2006-2010 роки («Турбота») : рішення Миколаївської обласної ради від 16 жовтня 2009 року № 8 // Рідне Прибужжя. - 2009. - 24 жовтня. - С. 2.

Про внесення доповнень до Комплексної програми соціального захисту людей похилого віку, осіб з обмеженими фізичними можливостями та осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на 2006-2010 роки («Турбота») : рішення Миколаївської обласної ради від 2 березня 2010 року № 1 // Рідне Прибужжя. - 2010. - 4 березня. - С. 2.

Про внесення доповнень до Комплексної програми соціального захисту людей похилого віку, осіб з обмеженими фізичними можливостями та осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на 2006-2010 роки («Турбота») : рішення Миколаївської обласної ради від 16 квітня 2010 року №10 // Рідне Прибужжя. - 2010. - 27 квітня. - С. 2.

Сайковский, А. «...И упала на землю звезда полынь» / А. Сайковский // Вечерний Николаев. - 2010. - 24 апреля. - С. 4.

Сайковский, О. Чорнобильський реквієм : [до Дня вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС] / О. Сайковский // Рідне Прибужжя. - 2007. - 18 грудня. - С. 1.

Симонян, Р. Мужчины пережитым не хвастаются : [беседа с председателем Николаевской организации ВОО инвалидов «Союз Чернобыль Украина» Р. Симоняном] // Южная правда. - 2011. - 10 февраля. - С. 2.

Скорбный ангел Чернобыля простер крылья и над Николаевщиной : [мітинг-реквієм, присвячений річниці Чорнобильської трагедії] // Новая Николаевская газета. - 2009. - 29 апреля. - 6 мая. - С. 1.

«Скорбящий ангел» Чернобыля // Новая николаевская газета. - 2007. - 7 мая. - С. 1.

До відома:

26 квітня 2007 року в м. Миколаєві, в сквері, який знаходиться на перетині пр. Миру і вулиці Васляєва, було відкрито пам'ятник «Скорботний янгол Чернобыля». Автор проекту – заслужений діяч мистецтв України, член Національного союзу художників Іван Булавицький

Соціальний захист громадян, постраждалих від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС // Рідне Прибужжя. - 2010. - 20 липня. - С. 3.

Справедливо : [зустріч керівництва Миколаївської області з представниками громадських організацій, що об'єднують громадян, потерпілих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС] // Южная правда. - 2010. - 9 декабря. - С. 2.

Сумні дзвони Чернобыля : [траурний мітинг біля пам'ятника ліквідаторам на пр. Миру] // Рідне Прибужжя. - 2009. - 25 квітня. - С. 2.

Тонковид, В. Мы скорбим вместе с ангелом Чернобыля : [мітинг, присвячений Дню ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС біля пам'ятника «Скорботний ангел Чернобыля»] / В. Тонковид // Вечерний Николаев. - 2008. - 13 декабря. - С. 1.

Чествования ликвидаторов // Южная правда. - 2010. - 16 декабря. - С. 1.

ЧОРНОБИЛЬ В ЛІТЕРАТУРІ ТА МИСТЕЦТВІ

Тема чорнобильської трагедії знайшла відображення у творчості багатьох письменників та митців, які стали своєрідними літописцями подій квітня 1986 року. Художнім словом вони розкрили болючу правду про Чорнобильську катастрофу та її жахливі наслідки

Абдулаев, А. Ш. Горький вермут 86 года : повесть, рассказы / А. Ш. Абдулаев. - Ижевск: ИИЦ «Бон Анца», 2009. - 270 с.*

Адамович, А. ...Имя сей звезде Чернобыль / А. Адамович. - Минск: Ковчег, 2006. - 544 с.*

Алексиевич, С. А. Цинковые мальчики / С. А. Алексиевич. - М. : Молодая гвардия, 1991. - 175 с.

Алексиевич, С. А. Чернобыльская молитва: Хроника будущего / С. А. Алексиевич. - М. : Время, 2006. - 384 с. - (Голоса утопии).

Аханов, А. Черная лаванда: документ. повесть / А. Аханов. - Тюмень, 1997. - 208 с.*

Біль і тривоги Чорнобиля / авт. проекту І. Заседа. - К. : Видавництво «Київська правда», 2006. - 287 с. : іл.

Василець, О. Мертва і жива вода / О. Василець // Нас врятує любов: літературно-художній збірник. - К., 1997. - С. 89-90.*

Гейл, Р. Останнє попередження: Спадщина Чорнобиля : докум. повість / Р. Гейл, Т. Гаузер ; пер. з англ. В. Романець. - К. : Молодь, 1989. - 159 с. : іл.

Губарев, В. С. Зарево над Припятью / В. С. Губарев. - М. : Молодая гвардия, 1987. - 239 с. - (Эврика).*

Губарев, В. С. Ядерный век. Чернобыль / В. С. Губарев. - М. : Агентство «Некос», 1996. - 445 с.*

Гуцало, Є. П. Діти Чорнобиля / Є. П. Гуцало. - К. : Соняшник, 1995. - 103 с.

Горлач, Л. Н. Вибір пам'яті : вірші і поеми / Л. Н. Горлач. - К. : Молодь, 1988. - 160 с.

Дасен, Л. А. Чорнобиль - трава гірка : докум. повість : для середн. шк. віку / Л. А. Дасен. - К. : Веселка, 1988. - 176 с.

Драч, І. Чорнобильська мадонна (Поема) / І. Драч // Анатомія блискавки : вибрані твори / І. Драч ; упор. В. Брюгген. - Х. : Фоліо, 2002. - С. 304-335. - (Українська література ХХ століття).

Дубов, В. Пам'ять незгасима : до 23-ї річниці Чорнобильської катастрофи / В. Дубов // Урядовий кур'єр. - 2009. - 25 квітня. - С. 10.

Про мемуари, публікації та документальні фільми, в яких розкрито спогади свідків та учасників ліквідації аварії на ЧАЕС.

Загреба, М. Пропусти Чорнобиль крізь серце : фотокнига / М. Загреба. - К. : Спалах, 2002. - 119 с. : іл.

Закордонець Л. Таке чисте над Києвом небо / Л. Закордонець // Дніпро. - 2006. - № 3/4. - С. 80-96.

Иллеш, М. Репортаж из Чернобыля : записки очевидцев, комментарии, размышления / М. Иллеш. - 2-е изд., испр. и доп. - М. : Мысль, 1988. - 170 с.

Ковалевская, Л. А. Чернобыльский дневник (1986-1987): заметки публициста / Л. А. Ковалевская - К. : Радянський письменник, 1990. - 215 с. : ил.

Коваленко, А. П. Чернобыль - каким его видел мир / А. П. Коваленко, Ю. Рисованный. - К. : Молодь, 1989. - 174 с. : ил.

Костенко, Л. В. Атомний Вій опустив бетонні повіки : вірш / Л. В. Костенко // Вибране. - К., 1989. - С. 537.*

Костенко, Л. В. Загадили ліси: землю занедбали : вірш / Л. В. Костенко // Вибране. - К., 1989. - С. 538.*

Костін І. Ф. Чорнобиль: Сповідь репортера : книга-альбом / І. Ф. Костін. - К. : Мистецтво, 2002. - 320 с. : іл.

- Луків, М. Біль і пам'ять : поема / М. Луків // Дніпро. - 1997. - № 12. - С. 38-40.
- Луків, М. В. Діти Чорнобиля : вірш / М. В. Луків // Біля вечірнього багаття : поезії. - К., 2004. - С. 92.*
- Луків, М. В. Дош у зоні Чорнобиля : вірш / М. І. Луків // Біля вечірнього багаття : поезії. - К., 2004. - С. 90-91.*
- Луків, М. Зона: Вірш / Луків М. // Доля і час: Вірші та поема. - К., 2002. - С. 36.*
- Медведев, Г. И. Чернобыльская тетрадь : документальная повесть / Г. И. Медведев. - К. : Дніпро, 1990. - 165 с.
- Медведев, Г. У. Чернобыльская хроника / Г. У. Медведев. - М. : Современник, 1989. - 240 с.
- Медведев, Г. У. Энергоблок : повести / Г. У. Медведев. - М. : Советский писатель, 1991. - 352 с.
- Медведев, Г. У. Ядерный загар / Г. У. Медведев. - М. : Книжная палата, 1990. - 416 с. - (Популярная библиотека).
- Мужність і біль Чорнобиля : повість-хроніка : поеми, вірші. - К. : Молодь, 1988. - 144 с. : фото.
- Олійник, Б. А третій ядерний... / Б. Олійник // Дніпро. - 2006. - № 3/4. - С. 56-57.
- Олійник, Б. І. Дорога на Чорнобиль : вірш / Б. І. Олійник // Основи: Вибране. - К., 2005. - С. 311-312.*
- Олійник, Б. Сім : поема / Б. Олійник. - К. : Рад. письменник, 1988. - 94 с. : іл.*
- Паскевич, С., Вишневский, Д. Чернобыль. Реальный мир / С. Паскевич, Д. Вишневский. - М. : Издательство «ЭКСМО», 2011. - 224 с.*
- Платок Авроры. Посвящается трагедии на Чернобыльской АЭС 1986 года : сборник / сост. Л. А. Чаплыгина. - Николаев : Издатель Шамрай П. Н. : Полиграфцентр, 2010. - 216 с. : ил.
- Припятский, Б. Катастрофа / Б. Припятский. - К. : Кантри Лайф, 2006. - 215 с.*
- Сверстюк, Є. Перебудова Вавилонської вежі: (Чорнобильська притча) / Є. Сверстюк // Блудні сини України. - К., 1993. - С. 76-108.
- Сирота, Л. Припятский синдром : киноповесть / Л. Сирота. - К. : Pripyat.com, 2009. - 194 с.*
- Скорбота пам'яті людської : [вірші про Чорнобильську катастрофу] // Позакласний час. - 2009. - № 5/6. - С. 50.
- Солдаты Чернобыля : сборник / сост. В. Г. Шкода. - М.: Воениздат, 1989. - 159 с.*
- Тараканов, М. П. Особая зона : документальная повесть / М. П. Тараканов. - К. : Воениздат, 1991. - 126 с.
- Тараканов, Н. Д. Две трагедии XX века : документальные повести / Н. Д. Тараканов. - М. : Советский писатель, 1992. - 432 с.
- Тараканов, Н. Д. Чернобыльские записки, или Раздумья о нравственности / Н. Д. Тараканов. - М. : Воениздат, 1989. - 208 с.
- Тени Чернобыля : фантастич. произведения / ред. Д. Малкин. - М. : ЭКСМО, 2007. - 448 с. - (S.T.A.L.K.E.R.).
- Черненко, А. Владимир Правик (Когда им было двадцать) / А. Черненко ; ред. В. Я. Грибенко. - М. : Политиздат, 1988. - 143 с. : ил.
- Чернобыльский репортаж : фотоальбом / сост. Н. Д. Еремченко. - М. : Планета, 1988. - 154 с.
- Чернобыль. Дни испытаний : книга свидетельств. Стихи, очерки, рассказы, отрывки из романов и повестей, интервью ; сост. В. Г. Шкода. - К. : Рад. письменник, 1988. - 509 с.
- Чернобыль : дні випробувань : книга свідчень / складач В. Г. Шкода. - К. : Радянський письменник, 1987. - 470 с.
- Чернобыль - поруч: Ейфорія. Катастрофа. Подолання. Пустка. Пам'ять : фотоальбом / авт. проекту С. Йовенко. - К. : Дніпро, 2000. - 198 іл. - (На укр. та англ. мовах).
- Фантом : сборник док. и худ. произведений о трагических событиях на Чернобыльской АЭС. - М. : Молодая гвардия, 1989. - 239 с., ил.
- Федоренко, П. С. Відтинки спалахів : вірші. - К. : КМЦ «Поезія», 1997. - 56 с.*

Шовкошитний, В. Ф. Тяжкий хрест / В. Ф. Шовкошитний. - К. : Эхо-Восток, 1996. - 589 с.*

Щербак, Ю. М. Чернобыль : документ. повість / Ю.М. Щербак. - К. : Дніпро, 1989. - 223. - (Романи й повісті, 1989, № 1).

Яворівський, В. Марія з полином у кінці століття : роман / В. Яворівський. - К. : Дніпро, 1987. - 190 с. : ил. - (Романи й повісті, 1987, № 11).

Яновська, Л. До побачення «У суботу» : долю «чорнобиль-ського» фільму днями визначить у Німеччині журі 61-го «Берлі-нале» / Л. Яновська // Урядовий кур'єр. - 2011. - 17 лютого. - С. 5.

Ярошевская, А. Кто украл «зеленую лужайку» в Чернобыле? : [глава романа Аллы Ярошевской «Жизнь на весах Черно-быля»] / А. Ярошевская // Экология и жизнь. - 2006. - № 4. - С. 52-55.

Ярошинская, А. А. Чернобыль: Двадцать лет спустя. Преступление без наказания : документ. Повесть / А. А. Ярошинская. - М. : Время, 2006. - 640 с.*

Ярошинская, А. А. Чернобыль. Совершенно секретно / А. А. Ярошинская. - М. : Другие берега, 1992. - 576 с.*

СЦЕНАРІЇ ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ, ПРИСВЯЧЕНИХ ТЕМІ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Про Чорнобильську катастрофу сказано і написано багато. Важливим є ознайомлення молодого покоління з подіями квітня 1986 року, формування знань про аварію та наслідки, які вона завдала нашій країні. В даному розділі представлені сценарії виховних заходів, які присвячені Чорнобильській катастрофі і будуть в нагоді вчителям та вихователям.

Сценарії екологічних заходів / ред. В. В. Григоращ. - Х. : Основа, 2006. - 368 с. - (Класний керівник).

Виховні заходи, пов'язані з чорнобильською трагедією - С. 315-364.

Гріга, О. «Німая печаль на вустах України» : урок до дня Чорнобильської трагедії за поезією Раїси Котик / О. Гріга // Дивослово : Українська мова й література в навчальних закладах. - 2009. - № 4. - С. 36-37.

Коваленко, О. В. Хто квітень наш отак підступно зрадив? : [сценарій вечора, присвяченого Чорнобильській трагедії] / О. В. Коваленко // Позакласний час. - 2009. - № 5/6. - С. 46-47.

Мозгова, Т. Дзвони Чорнобиля : інтегрований урок. 11 клас / Т. Мозгова, Л. Кисленко // Українська література в загальноосвітній школі. - 2008. - № 4. - С. 46-49.

На Чорнобиль журавлі летіли... : вечір-пам'ять // Позакласний час. - 2010. - № 3. - С. 119-121.

Оболоник, Т. М. Чорнобильські дзвони : [урок пам'яті про трагедію Чорнобиля] / Т. М. Оболоник, Н. Г. Пархомець, Т. А. Подорога // Позакласний час. - 2008. - № 3. - С. 52-56.

Світе, Чорнобиль - то крик мого краю, Чорнобиль - то рана й твоя... : вечір-пам'ять // Позакласний час. - 2009. - № 5/6. - С. 113-114.

Спасите Зону, Планету, Землю : митинг-реквием // Позакласний час. - 2009. - № 5/6. - С. 115-117.

Сылкина, Е. В. Уроки Чернобыля (диалогическая игра «Заседание Верховного Совета Украины») / Е. В. Сылкина // Все для учителя. - 2010. - № 19. - С. 80-89.

Терещенко, Е. Колокол Чернобыля : [сценарий вечера, посвященного Чернобыльской трагедии] / Е. Терещенко // Позакласний час. - 2009. - № 5/6. - С. 48-49.

Титова, А. Чорнобиль: трагедія, подвиг, пам'ять : [сценарій шкільного заходу] / А. Титова // Шкільна бібліотека. - 2009. - № 3. - С. 61-64.

Титова, А. Чорнобильські мадонни : [матеріал для шкільного заходу, присвяченого річниці Чорнобильської катастрофи] / А. Титова // Шкільна бібліотека. - 2008. - № 3. - С. 63-64.

Тишина, В. В. Дзвони Чорнобиля : бінарний урок / В. В. Тишина // Все для учителя. - 2010. - № 16/18. - С. 30-31.

Цап, Л. М. Реквієм Чорнобилю : [сценарій шкільного заходу] / Л. М. Цап // Шкільна бібліотека. - 2008. - № 3. - С. 84-85.

Чорнобильська трагедія - біль України : година скорботи // Позакласний час. - 2010. - № 3. - С. 123.

Чорнобиль - біль душі : [сценарій шкільного заходу, присвяченого Чорнобильській катастрофі] // Позакласний час. - 2009. - № 5/6. - С. 111.

ЧОРНОБИЛЬСЬКА КАТАСТРОФА НА СТОРІНКАХ ІНТЕРНЕТ

Пропонуємо Вашій увазі матеріали про події квітня 1986 року, спогади очевидців, адреси сайтів організацій, які займаються соціальним захистом постраждалих від аварії, сайтів міжнародних організацій, які переймаються проблемою ліквідації наслідків Чорнобиля.

Аварія. Як це сталося

Чорнобильська аварія [Електронний ресурс] : Хроніка катастрофи. - Режим доступу : <http://un.kiev.ua/ua/chornobyl/disaster.htm>, вільний. - Загол. з екрану.

Державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська атомна електростанція» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.chnpp.gov.ua/index.php?lng=ua>, вільний. - Загол. з екрану.

Чорнобильська катастрофа у кривому дзеркалі комуністичної преси 1986 – 1988 рр. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.myslenedrevo.com.ua/cds/cd_chrnbl.html, вільний. - Загол. з екрану.

Чорнобильська катастрофа – недооцінювання серйозності трагедії Статистика [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www2.dw-world.de/ukrainian/presse/1.179292.1.html>, вільний. - загол. з екрану.

Державний департамент - Адміністрація зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ic-chernobyl.kiev.ua>, вільний. - Загол. з екрану.

Чорнобильська трагедія в документах та матеріалах: З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.sbu.gov.ua/sbu/control/uk/publish/>, вільний. - Загол. з екрану.

Чорнобильський центр з проблем ядерної безпеки, радіоактивних відходів та радіоекології [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.chornobyl.net/ua>, вільний. - Загол. з екрану.

Міжнародний чорнобильський радіологічний портал проекту ICRIN [Електронний ресурс]: Довгострокові наслідки Чорнобильської катастрофи. - Режим доступу : <http://www.chernobyl.info/Default.aspx?tabid=40>, вільний. - Загол. з екрану.

Громадський проект «Прип'ять» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://pripyat.com>, вільний. - Загол. з екрану.

Чорнобиль [Електронний ресурс]: Матеріал з Вікіпедії - вільної енциклопедії. - Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>, вільний. - Загол. з екрану.

Чорнобильська катастрофа [Електронний ресурс]: Матеріал з Вікіпедії - вільної енциклопедії. - Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>, вільний. - Загол. з екрану.

Пам'ять про катастрофу в серцях людей

Дятлов А. Чернобыль. Как это было [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://fictionbook.ru/ru/author/dyatlov_anatoliyi_stepanovich/chernobyl_kak_yeto_bilo, свободный. - Загл. с экрана.

Легасов В.А. Об аварии на чернобыльской АЭС [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://fictionbook.ru/ru/author/legasov_valeriyi_alekseevich/ob_avarii_na_chernobylskoyi_ayes, свободный. - Загл. с экрана.

Медведев Г.У. Чернобыльская тетрадь [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://fictionbook.ru/ru/author/medvedev_grigoriyi_ustinovich/chernobylskaya_tetrad, свободный. - Загл. с экрана.

Стогній К. Чорнобиль - 20 років потому. Ч. 1 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.podrobnosti.ua/projects/azhur/2006/04/03/302588.html>, вільний. - Загол. з екрану.

Стогній К. Чорнобиль - 20 років потому. Ч. 2. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.podrobnosti.ua/projects/azhur/2006/04/10/304530.html>, вільний. - Загол. з екрану.

Музей «Чорнобиль»: Храм мужності і болю [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.galaxy.com.ua/svit/ipa/jornal/zhurnal8.htm>, вільний. - Загол. з екрану.

Особисті історії людей, які пережили аварію [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://un.kiev.ua/ua/chornobyl/personal.htm>, вільний. - Загол. з екрану.

Пост Чорнобиль: Газета Всеукраїнської Спілки ліквідаторів-інвалідів «Чорнобиль-86». Всеукраїнський часопис для інвалідів Чорнобиля, ліквідаторів, чорнобильців [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.postchernobyl.kiev.ua>, вільний. - Загол. з екрану.

Документальні фільми про чорнобильську катастрофу [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://doc-films.com/tags/>, вільний. - Загол. з екрану.

Соціальний захист постраждалих від Чорнобильської аварії

Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://cgk.lg.ua/docs/ukr/zchernob.htm>, вільний. - Загол. з екрану.

Проект концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2012-2016 роки [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.mns.gov.ua/content/proektyobgcaes.html>, вільний. - Загол. з екрану.

Соціально-екологічна партія «Союз. Чорнобиль. Україна» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.souzchernobyl.com/ru>, вільний. - Загол. з екрану.

Стан соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://un.kiev.ua/ua/chornobyl/social.htm>, вільний. - Загол. з екрану.

Чернобыль [Электронный ресурс]: Сайт защиты прав граждан, пострадавших от радиации (РФ). - Режим доступа : <http://chernobyl.onego.ru/index.html>, свободный. - Загл. с экрана.

Міжнародний резонанс трагедії

Организация Объединенных Наций и Чернобыль [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://chernobyl.undp.org/russian>, свободный. - Загл. с экрана.

Чорнобильська Програма ООН. Резюме [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://un.kiev.ua/ua/chornobyl>, свободный. - Загл. с экрана.

Міжнародна благодійна Асоціація "Чорнобиль - Діти Чорнобиля" [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://chorn-children.narod.ru/children.html>, вільний. - Загол. з екрану.

Фонд допомоги і розвитку «Дітям Чорнобиля» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ccrdf.org/ua>, вільний. - Загол. з екрану.

Наслідки Чорнобильської катастрофи у Німеччині [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www2.dw-world.de/ukrainian/politik/1.179937.1.html>, вільний. - Загол. з екрану.

Заява Українського Конгресового Комітету Америки з нагоди 25-ої річниці Чорнобильської трагедії [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrnationalism.org.ua/news/?n=4552>, вільний. - Загол. з екрану.

Возрождаем родную землю: Специальный выпуск к 25-ой годовщине на Чернобыльской АЭС [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://www.rbic.by/images/stories/articles/files/special_25_th_ru.pdf, свободный. - Загл. с экрана.

Заходи до 25-ої річниці катастрофи

Про заходи, пов'язані з 25-ми роковинами Чорнобильської катастрофи: Указ Президента України № 937/2010 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/12347.html>, вільний. - Загол. з екрану.

План заходів МНС України, пов'язаних із 25-ми роковинами Чорнобильської катастрофи [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.mns.gov.ua/content/moe15415022011.html>, вільний. - Загол. з екрану.

Міжнародна конференція «Двадцять п'ять років Чорнобильської катастрофи. Безпека майбутнього». Київ, 20-22 квітня 2011 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://un.org.ua/ua/information-centre/news/1221>, вільний. - Загол. з екрану.

Чорнобильська тема в літературі

Драч І. Чорнобильська Мадонна [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.ukrcenter.com/library/read.asp?id=1052&page=1#text_top, вільний. - Загол. з екрану.

Костенко Л. Атомний Вій опустив бетонні повіки... [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrlit.vn.ua/lib/kostenko/4yhk2.html>, вільний. - Загол. з екрану.

Література и арт [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://pripyat.com/ru/literature_and_art, свободный. - Загл. с экрана.

Микульський В. Ліквідатори [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://mykulski.nm.ru/Likvidatory.htm>, вільний. - Загол. з екрану.

Олійник Б. Сім [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrcenter.com/Література/Борис-Олійник/26457/Сім>, вільний. - Загол. з екрану.

Стихи о Чернобыле [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://www.bragin-museum.org/stihi_o_chas.htm, свободный. - Загл. с экрана.

Яворівський В. Марія з полином у кінці століття [Електрон-ний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrcenter.com/Література/Володимир-Яворівський/26471/Марія-з-полином-у-кінці-століття>, вільний. - Загол. з екрану.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Українська влада і Чорнобиль.....	4
Чорнобильська катастрофа: погляд здалеку і зблизька.....	7
Мужність і біль Чорнобиля.....	9
Наслідки Чорнобильської катастрофи та їх подолання.....	12
Соціальний захист постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС.....	16
Чорнобиль та міжнародна спільнота.....	19
Миколаївщина пам'ятає.....	21
Чорнобиль в літературі та мистецтві.....	23
Сценарії виховних заходів, присвячених темі Чорнобильської катастрофи.....	26
Чорнобильська катастрофа на сторінках Інтернет.....	27

Мандрує жінка у смертельній зоні.
Лице – як лик ікон: гірке й старе.
Кургани ув ольвійські пантеони.
Могили у посмертному каре.

Сходи цю землю, пролети зегзицею
Над нею - не знайдеш її ніде.
Чорнобильське прокляття над столицею
Йди в археологічну експедицію,
Де лиш лічильник Гейгера гуде.
Смертельна стежка у смертельній зоні.
Тут самостійний люд - ніхто не вмер...
Застигла Божа мати на іконі,
Набравши у покрови доста бер.
Це тут, у зоні, твій пророчий стилос,
Древлянський і поганський світовид.
Учора наше сонце закотилось,
І вже не зійде, як його не звіть.
Ми всі у зоні - наче в пантеоні
Ховає мрець монетку за щоку.
І бродить жінка у смертельній зоні.
І все, що тут, - востаннє на віку.
Таких нащадків дочекались предки.
Але зоря просяяла давно.

Мерці лежать. І крадені монетки
В долонях сяють. Отаке кіно.
Тут українське сонце закотилось.
Та й чи було, набравши стільки бер?
А тут життя було, кіно крутилось.
І як воно закрутиться тепер?

Дмитро Кремінь